

INVĂȚĂTORUL

ORGANUL ASOCIAȚIILOR ÎNVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL,
BANAT, CRISANA ȘI MARAMUREȘ, REVISTĂ PEDAGOGICĂ
CĂ ȘOCIALĂ

Redacția: Cluj, Casa Învățătorilor. — Administrația: Calea Dorobanților No. 66.

CUPRINSUL:

Andrei Șaguna	Victor Lazar.
Al V-lea Congres învățătoresc	Gavril Bochiș.
Salutul Ardealului la Congresul învățătorilor din vechiul regat	Andrei Pora.
Lucrul manual în școlile săsești	v. l.
Raportul Administratorului revistei despre gestiunea financiară	Emanuil Eremie.
Raportul despre activitatea Asociației generale a inv. din Transilvania	* * *
Recenzii. — Oficiale. — Convocare.	

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ
— REVISTĂ PEDAGOGICĂ SOCIALĂ. —

Administrator: EM. EREMIE

Apare la 1 și la 15 ale lunii.

Redactor: ANDREI PORA

Redacția: Cluj — Casa Învățătorilor. — Administrația: Cal. Dorobanților No. 66. — Cluj.

Andrieu Șaguna

Românii ortodoksi din Transilvania au serbat în Iunie anul acesta aniversarea de 50 ani dela moartea lui Andrieu Șaguna, marele arhieru al lor în una din cele mai critici epoce ale istoriei noastre, epoca dela 1848 și după aceea. Urmele activității uriașe desfășurate de el întru ridicarea culturală a noastră s'au resfrânt asupra întregii românimi din Dacia superioară, nu e deci mirare că la serbările dela Sibiu au ținut să ia parte și Familia noastră Regală și guvernul țării.

Șaguna se trăgea dintr'o familie macedo-română, urmașii căreia s'au refugiat din cauza prigonirilor mohamedanilor în fosta Ungarie, la Mișcolț, unde s'a născut la 20 Decembre 1880. Studiile superioare le-a făcut la universitatea din Pesta și fiind hotărât să se preotească, a studiat apoi teologia la seminarul sârbesc din Vârșeț, unde s'a călugărit. În anul 1846 la numit vicar al diecezei ortodoxe ardelene, în 1848 episcop. Cuvântarea ținută după săvârșirea actului de sfințire, noul episcop a terminat rugăciunea, totodată profesiunea viitoareii lui activități: „*Tu Doamne știi, că către scopul meu a alerga doresc: pe Românii transilvăneni din adâncul lor somn să-i deștept și cu voie către tot ce e adevărat, plăcut și bun să-i trag! Tu Doamne umbrează-mă cu puternicul tău scut! Tu îndulcește-mi în ciasul morții roadele amarelor mele osteneli. Amin!*”

Alegerea lui Șaguna a produs bucurie și la frații noștri greco-catolici. *Timoteu Cipariu*, cel mai mare învățat român din

timpul acela, scrise în gazeta lui, „Organul Luminării” din Blaj, următoarele cuvinte frumoase despre Șaguna: „Virtuțile acestui mare bărbat român sunt prea cunoscute încât să mai aibe trebuință a fi lăudat; nici inimicii lui nu le-ar putea nega și credem, că grația Majestății Sale n'a putut să cadă pe o persoană mai vrednică de așa mare chemare.”

Nimeni nu s'a înșelat în speranțele puse în Șaguna, dovadă tot ce a făcut acest achiereu pentru ridicarea poporului pe terenul cultural sub toate aspectele lui. Sarcina, ce și-a luat-o asupra lui a fost cu atât mai grea, că el trebuia să fie celce sparge ogorul înțelenit al culturii naționale înăbușită cu totul de buruiana stăpânirii străine.

Pe noi ne interesează la locul acesta activitatea lui Șaguna pe terenul *școlastic*.

La venirea lui Șaguna în Ardeal, *seminarul* pentru preoți avea un curs de șase luni. Atâta se crezuse indetultilor pentru pregătirea preoților. *Iar școala normală* se termina în șase săptămâni. Șaguna îl făcu de un an și între materiile de învățământ pentru viitorii preoți puse și studii pedagogice. Iată cari erau materiile acestui seminar, cu un orar de patru ore la zi, dela 8—10 a. m. și 2—4 p. m.: În semestrul I. Gramatica Românească, Metodica, Dogmatica, Pastorală, iar în sem. II. Morala, Pedagogia, Istoria bisericească, Tâlcuirea Evangheliilor.

Șaguna își dedea bine seama de însemnătatea cea mare a preotului și învățătorului pentru poporul nostru, care în privința culturii era cel mai înapoiat în Transilvania, nu pentru că s'ar fi împotrivit luminării lui,

ci pentru că era oprit dela carte. De aceea în anul 1853 ridică cu suriile preoției la 2 ani și separă cursul pedagogic (*scoala normală*) de seminarul preoțesc, hotărând pentru acela un an. În cursul pedagogic se predau următoarele materii: *Religiunea, Gramatica Română, Pedagogia, Metodica, Geografia, Aritmetica și Economia*. După cum vedem, *Istoria*, între altele, era prohibită din Programa școlii normale de pe vremea absolutismului, cunoașterea ei fiind socotită primejdioasă pentru viitorii învățătorii. Cei dintâi profesori ai acestei școlii normale au fost protopopul Ioan Bădilă și Visarion Roman, învățător în Rășinari, mai târziu cel dintâu director al „Albinei“.

La începutul anului școlar 1861—2 cursul clerical s'a ridicat la trei ani, cel normal la doi ani.

Șaguna nu se mulțumi numai cu dezvoltarea acestor două institute, el înlesni traiul elevilor lipsiți de mijloace dându-le ajutoare, parte din veniturile sale particulare, parte din fundațiuni anume întemeiate.

Îndată după 1849, Șaguna își îndreptă atențiunea asupra școlii primare. Puținele școli de felul acesta, pe cari le aveam noi, erau sub inspecția episcopului maghiar din Alba-Iulia. Șaguna le scoase de sub inspecția aceasta, care era o rușine pentru noi, apoi prin sinodul diecezan convocat anul 1850, luă hotăriri însemnate pentru înființarea și dezvoltarea învățământului național la sate. Se hotărî, ca protopopii să fie în districtul lor revizori școlari, iar ceice termină seminarul teologic să fie mai întâiu învățători, apoi să se preoțească. Iar în 1852 obligă toate obștiile bisericesti să-și facă școală. Se îngriji apoi să se tipărească cărțile trebuincioase, atât pentru școlile primare, cât și pentru seminarul cu cele două secțiuni ale lui. Șaguna, ca un adevărat părinte al învățământului, urmăria cu multă atențiune cum se îndeplinesc ordinele lui și pe cei harnici, protopopi, preoți și învățători, îi lauda, de multeori îi și răsplătia deosebit; pe cei neglijenți îi muștra, chiar pedepsia.

Și dacă starea învățământului la poporul român ortodox de pe atunci era cu mult inferioară față de cea de astăzi, să nu uităm că Șaguna a pus atunci temelie, pe care

s'a clădit ceace avem astăzi. În anul 1858 erau în Ardeal 981 școli primare românești, din cari preste șasesute ortodoxe cu 33229 elevii.

Nu numai la Români, dar în fosta Ungarie peste tot Șaguna a fost cel dintâu, care a introdus încă din 1862 *conferențele învățătoresți*, El tipărise adevărate Instrucțiuni pentru învățătorii dela școlile primare, „ca să poată duce cu spor mai bun chemarea lor și să servească într'o măsură mai mare razele luminării naționale.“ Pentruca învățătorii să cunoască cât mai bine aceste instrucțiuni, a trimis câte un comisar în toate protopopiatele, care adunându-i la un loc le explica și da și alte îndrumări necesare propășirii învățământului la sate.

Scăpând Românii de jugul iobăgiei și al legilor, cari îi opriau dela învățătura mai înaltă și dela ocuparea de slujbe la stat, Șaguna simți trebuința, ca Românii să aibe și școlile lor secundare, îndeosebi licee, în cari să se pregătească în limba și religia lor. Pe atunci era în întreg Ardealul un singur liceu românesc, cel greco-catolic dela Blaj, care nu putea cuprinde pe toți tinerii români doritori de învățătura mai înaltă. Șaguna ceru încă din anul 1850, ca guvernul să înființeze pe seama Românilor din Transilvania șase licee, șase gimnazii (cu 4 clase) și șase școli reale cu limba de propunere română. Nu a izbutit însă, dar râvna lui pentru ridicarea prin școală a poporului nostru a deșteptat spiritul de jertfă al *negustorilor români din Brașov*, cari înființând din averea lor fundațiuni, au întemeiat liceul cu opt clase din Brașov, o școală reală cu patru clase și mai târziu și o școală comercială superioară. Cât de mult s'a bucurat Șaguna de aceasta faptă a credincioșilor noștri brașoveni o dovedit-o și prin aceea, că a ajutat însuși cu sume mari acest liceu și a luat parte, mulți ani dearândul, la examenele de fine de an ale acestui institut, care a fost și a rămas fala noastră.

Din jertfa Românilor din Zarand și cu ajutorul bănesc al lui Șaguna s'a putut deschide și gimnaziul ortodox cu patru clase din Brad.

Neputându-se face mai mult în privința

școalelor secundare¹⁾, nu e mirare, că mânați de dorul după carte mulți copii români se îndreptau spre liceele străine, nemțești și ungurești. Nici de aceștia nu și-a uitat Șaguna, care se interesează nu numai de instruirea lor în religia ortodoxă, ci și de bunăstarea lor morală și igienică. Căci mulți, cei mai mulți din acești fii ai țăranilor noștri, uneori din nepricepere, mai des din cauza sărăciei, se adăposteau în locuințe cari contribuiau la îmbolnăvirea nu numai fizică, ci și morală a multora din ei. De aceea dă o circulară, în care îndeamnă pe preoți și protopopi să sfătuească părinții cari își dau copiii la școală să nu le caute locuințe prin crâjmele orașelor și pe la oameni, cari îi țin în camere fără aer și fără lumină. Apoi îndeamnă pe copii să se poarte cuviincios, căci episcopul însuși îi va supraveghia prin oamenii săi.

O atențiune deosebită a dat Șaguna și creării unei clase de oameni cu cultură superioară, *universitară*. Lipsa acestora se simțea foarte dureros după 1849, de aceea arhiereul nostru pe deoparte și-a deschis larg punga ajutând pe cei vrednici să poată învăța la universitate, pe de altă parte a înființat și a îndemnat la înființarea de fundațiuni, din venitul cărora să fie ajutați tineri români la studiile înalte.

Chiar și chestiunea meseriilor l-a preocupat pe Șaguna, căci el înțelegea, că poporul român lipsit de clasa meseriașilor, temelia unei vieți orășenești naționale va rămânea pururea stăpânit de străinii cari populează orașelor Transilvaniei. De aceea încă în anul 1855 îndeamnă pe părinții, cari simțesc că nu vor fi în stare să cheltuească ce trebuie pentru copiii lor la liceu ca să-l termine, să-i dea la meserii²⁾.

¹⁾ În era maghiară, toate încercările Românilor de a-și deschide licee românești (Caransebeș, Arad etc.) au fost înăbușite de guvernele din Budapesta, cari au maghiarizat și cursul superior liceal din Beiuș și erau pe cale să maghiarizeze și liceul românesc din Năsăud.

²⁾ Nu a fost mic numărul tinerilor din timpul acela, cari făcându-și studiile în condițiuni sanitare deplorabile, când să iasă în viața practică nu mai puteau rezista tuberculozei, care se încuibea în ei, și muriau în floarea vieții.

Nevoia de lumină, de cât mai multă lumină la poporul nostru a înțeles-o Șaguna dela venirea sa în Ardeal. El considera pe *preoții* de atunci ca cei dintâi chemați să fie *învățătorii* poporului. De aceea îl vedem încă din 1848 adresându-se printr'o circulară către preoți zicându-le între altele: „Pentru aceea știind eu ce lipsă mare are poporul nostru de-a căpăta învățătură, de-a se desăvârși și a se lumina, profteșc pe întreaga mie iubită preoțime, ca să se nevoiască a întocmi și a spune cuvântări bisericești, adecă a învăța și lumina pe poporeni noștri. Poate fi, că se vor afla unii dintre preoți cari vor zice, cumcă n'au vreme, siliți fiind a-și agonisi pânea cea de toate zilele cu sudoarea feții lor; însă nu așa iubitorilor mei împreună slujitori, nu așa! pentrucă și sfântul apostol Pavel a lucrat cu mâinile sale, și totuși a și binevestit, precum ne adeverează cap 20, st. 34 din Faptele Apostolilor: Cumcă mâinile lui nu numai luiși, ci și celorce erau cu dânsul la toate lipsurile întru bunăvestirea cea cu zi și cu noapte au slujit.

Șaguna a avut dreptate cerând dela toți ceice se pun în slujba obștei să și lucreze pentru obște. Pentru aceasta el însuși a fost cea mai viie pildă, tuturor toate fiind.

Pentru a nu mai apela la străini, Șaguna a deschis, la 1850, pe cheltuiala sa proprie o *tipografie*, pe care a dăruit-o apoi diecezei. În aceasta tipografie s'au tipărit apoi toate *cărțile didactice*, de cari au avut nevoie școalele ortodoxe de orice grad. Tot el a fost și întemeietorul gazetei *Telegraful Român*, în care chestiunile de ordin școlar își aflau locul cuvenit.

Șaguna, care și pe terenul politic a fost totdeauna în fruntea mișcărilor naționale, începând din anul 1848, a fost înainte de toate un *mare dascăl al neamului*. De aceea noi învățătorii de astăzi pomenim cu deosebită evlavie și recunoștință numele lui, al aceluia care și el prin munca lui fără preget a pus temelie trainică învățământului nostru de astăzi.

Victor Lazar.

Al V-lea Congres Învățătoresc.

În anul acesta învățătorii din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș se vor întruni în Congres general la Arad, în zilele 5, 6 și 7 August. Prin faptul că Congresul se ține în Arad, să împlinește o dorință veche a colegilor din părțile acelea, dorință care în trecut — din considerații determinate de loc și împrejurări — nu li s'a putut împlini. Cu atât mai mare va fi bucuria lor și a noastră a tuturor acum, când făuritorii intelectului românesc, muncitorii neobosiți, cari prin hărnicia și devotamentul lor determină vrednicia neamului și capacitatea de viață a românului, vor alerga din toate părțile pentru a lua parte la „marea adunare dascălească“.

Congresele învățărești sunt o tradiție veche în viața școlii din Ardeal. Ele să țineau chiar și în vremile cele mai urgisite pe cari le-am trăit ca subjugăți, sub raport cultural. De rezultatele acestor „adunări“ își dădeau bine seama cărmuitorii și dușmanii noștri de toate categoriile, nu le puteau însă înăbuși și oprima cu desăvârșire, cel mult dacă prin influința lor, uneori atetputernică, îndrăzneau a-le da o înfățișare palidă, ori suprimau voința absolut liberă de a-și manifesta și exprima simțăminte sau convingerile în înfățișarea lor reală . . .

Alta este situația în prezent. După o viață absolut liberă de 4 ani și mai bine, ni se cere și nouă învățătorilor de pe aceste plaiuri să avem o cât mai mare independență în felul de-a gândi și a voi, scuturând jugul mentalității streine, adoptate sub formule și principii și concretizate totdeauna sub noțiunile atât de popularizate: *ordine și disciplină*. Altele sunt condițiunile de viață culturală, de manifestare a voinții și capacității de-a conlucra la întocmirea societății intelectuale și a isvurului de cunoștință și cultură, care este școala. Noauă învățătorilor *ni se împune chiar* o împospătare a gândirii românești, o unificare a voinții și a colaborării în munca națională-culturală, mai întâi de toate . . .

Pentru a ne apropia cât mai mult de rezultatele dorite de noi toți, între mijloacele

de perfecționare să punem în locul prim întrunirilor, sau „Congresele“. Rostul lor este binecunoscut de unul fiecare. Pe lângă că servesc la perfecționarea învățământului, la organizarea școlii românești, cât mai moderne și corespunzătoare vremurilor în cari trăim și cari vor urma, abstrăgând de problemele pur pedagogice, ele au menirea de-a scoate la suprafață și *probleme profesionale*, cari interesează deaproape personalitatea învățătorului. Timpurile pe cari le trăim, pretind dela noi ca toate problemele să fie discutate cu interes viu, în mod sincer, fără timidități și rezerve, pentru că numai în felul acesta ne putem împune părerile bazate pe fapte și experiențe.

Dacă „Congresul învățătorilor“ va escela prin numărul mare de participanți, prin discuții alese, probleme studiate, solidaritate majestoasă, ținută și prezență disciplinată, să fim siguri că tagma noastră dascălească va câștiga un nou succes în concertul frământărilor sociale, cari se petrec în fața ochilor noștri, se va împune nu numai în fața pretenilor, dar și înaintea celor cari — poate — ar dori desbinarea noastră. De aceea lozinca să ne fie: toată suflarea dascălească, din toate unghiurile acestei mari și frumoase țări, să ne revedem la Congresul din Arad.

Gavril Bochiș.

Marin N. Biciulescu. — *Desenul și modelajul la copii*. Educația prin desen (noua metodă a desenului) și modelajul în familie, grădina de copii și școala primară. Studiu psiho-pedagogic cu o prefață de dl *Vladimir Ghidonescu*, profesor Universitar. Cu peste 200 desenuri de copii. — București, „Cartea Românească“ 1923, 260 pag, preț 40 lei. Cartea aceasta atât de interesantă a distinsului nostru coleg nu trebuie să lipsească de pe masa nici unui învățător, care dorește să muncească așa după cum cere pedagogia cea nouă a școlii active. Despre această valoroasă lucrare a literaturii noastre didactice, nădăjduim să vorbim în această revistă mai pe larg. Colegi, nu uitați însă îndemnul meu de a vă procura scrierea d-lui M. Biciulescu, pe care mulți îl cunoașteți din cărțile de citire și aritmeticele sale, cari au adus un suflu de nouitate în literatura noastră didactică scrisă în mare parte de oameni, ruginiți în herbartianism.

Salutul Ardealului la Congresul învățătorilor din vechiul regat, ținut la 14 Iulie a. c.

*Domnule Președinte!
Onorat Congres!*

Învățătorii ardeleni, sosiți aci cu prilejul celui de al XIV-lea congres al Asociației corpului didactic primar din România, — Vă aduc salutul frățesc al celor mulți rămași acasă, și își exprimă prin rostul meu nădejdea adâncă, ca acest congres, pentru reușita căruia trebuie să lucreze toate forțele și toate energiile noastre, va aduce prin armonie și înțelepciune deslegarea de mult așteptată a atâtor chestiuni și probleme școlare, pe care vremea le-a pus înainte.

Domnilor Colegi! În drumul marelui proces de asimilare sufletească ce se desfășoară chiar acum, pentru a distruge odată orice frontieră care mai încearcă să îndepărteze pe frați de frați, vedem un punct fix către carele trebuie să năzuim, vedem o cetățue pe care trebuie să o cucerim și stăpănim. Este școala românească, este noua școală românească, care adaptată noilor cerinți, și încadrată în aspirațiunile naționale ale poporului românesc, va contribui în cea mai largă măsură la terminarea norocoasă a marelui nostru proces de asimilare sufletească, pentruca apoi la adăpostul păcii, liniștei să întărim cu fiecare zi, marea cauză a Românismului.

În frământările noastre de popor, înspre acest mare scop, mai ales noi dascălii cu misiunea noastră înaltă, trebuie să fim în mijlocul satelor, purtătorii cuvântului de ordine, de muncă și de dreptate, iar școala să o facem Căminul plăcut și cald, în care țăranul nostru să-și găsească liniștea și hrana sufletească, cari sunt garanția a toată fericirea și buna stare a individului ca și a colectivităților. În aceeași vreme însă, prin munca noastră, prin înțelepciunea noastră prin jertfa noastră, să facem, să obligăm aș zice mai bine societatea ca să fie pătrunsă de adevărul că orice popor, dar în special poporul românesc poate ajunge la bună stare prin învățătorii săi, și să mai știe că un popor care nu-și respectă pe învățătorii săi, nu se respectă pe sine însuși.

Domnilor Colegi! În mersul general al școlii noastre românești se vedește greoiul pas, atât în vechea noastră țară, cât și în provinciile alipite. Cauzele le cunoaștem cu toții. Suntem însă deosebit de convinși cu toții, că o nivelare, o unitate de gândire și de conducere, nu vom avea atâta vreme, cât nu vom avea o lege pentru toți.

De aceea credem că este de cea mai urgentă necesitate noa lege școlară, care trebuie să primeze tuturor celorlalte legi de unificare, și care dacă va fi făcută cu concursul și consultarea tuturor factorilor răspunzători, va putea aduce repede o îmbunătățire, în mersul general al Statului nostru.

Din aceste considerațiuni, noi ardelenii în special, cari nu odată avem chiar de suferit, căci nu știm sub care regim de legi trăim, cerem din acest loc, cu toată greutatea cuvântului nostru, și cu toată conștiința împlinirii unei datorii, ca factorii în drept, să nu mai întârzie cu Reforma învățământului, dela care așteptăm atâta bine.

*

Domnilor Colegi! Aducem și de astă dată în sufletele noastre dorința sfântă de unire și fuziunea organizațiilor noastre pe provincii. Socotim nedemn ca să mai continuăm a trăi și lucra izolați. Dacă vom avea de luptat cu greutate, în acest drum, vom învinge, dacă, cum a zis Christos, *ne vom tubi unii pe alții*.

*

Domnilor Colegi! Învățătorii din Ardeal își vor ținea marele lor congres în Arad, orașul de frontieră în zilele de 5, 6 și 7 Aug. a. c. Facem cu acest prilej solemn, un apel viu și călduros, către D-Voastră, rugându-Vă să luați parte în număr cât mai mare la acel congres, care va avea și solemnă misiune să ratifice fuziunea și unificarea decretată de noi aci, și va mai avea să chibzuim împreună asupra găsirii căilor, pentru ca umblând pe ele să ne apropiem de marea noastră țintă.

*

Insufletiiți de aceste gânduri: V-aducem încă odată salutul nostru frățesc, dorind ca acest congres să dea rezultatele cari să aducă pacea, liniștea și mulțumirea în sufletele noastre ale tuturor.

Andrei Pora.

Lucrul manual în școlile săsești.¹

Lucrului manual i-se dă în școala primară săsească o atențiune deosebită. Dovadă și adunarea dela 4 și 5 Iunie a. c. a învățătorilor sași din districtul Sibiului. Cele două zile au fost ocupate numai cu introducerea participanților în măiestria *modelagiului aplicat la instrucția primară*. Căci să nu uităm, ca prin introducerea lucrului manual în școală urmărind înainte de toate un scop *educativ*, afară de aceea el are să fie, unde numai se poate, un auxiliar al instrucțiunii în celelalte materii de învățământ.

La școala primară săsească din Sibiu s'a introdus modelajul cu doi ani în urmă, după ce mai întâiu dl Simion Schwarz, învățător, a ținut cu colegii acestei școlae un curs pregător. Rezultatele obținute cu instrucția modelajului au fost atât de îmbucurătoare, încât Consistoriul

¹ Datele le cunosc după un raport mai lung apărut în gazeta „Deutsche Tagespost” dela 10 Iunie a. c.

săsesc din Sibiu, ca autoritate superioară școlară, a hotărât, ca anul acesta toți învățătorii distric- tului Sibiu să facă în adunarea lor obișnuită un curs de modelaj.

Di Schwarz a arătat importanța modelagi- ului pentru învățământ. Modelagiul e mai potrivit decât oricare altă materie de învățământ să ajute pe copil să-și formeze idei clare despre lucruri. Căci de față numai deprinzându-l să reproducă cece a văzut cu ochiul fizic și psihic se va obișnui să înlătore tot ce e de importanță se- cundară și să-și îndrepteze atențiunea asupra cece este caracteristic. Modelagiul servește în Matematică creierea ideilor clare numerice; în Învățământul intuitiv, Geografie la clarificarea și fortificarea ideilor, cari fără a le prezenta în mod real și fără reproducere reală rămân prea adesea vorbe goale (creastă de deal, poală, coastă, râpă, curmătură, pas ș. a.)

Cu ajutorul modelagiului, copilul se deprinde a vedea în *Geografia* ținutului său, apoi a țării și peste tot a pământului icoana hărții ca un peisagiu. Peste tot, când e vorba de-a prezenta ceva ca un corp, trebuie să ne ajutăm cu mo- delagiul. În anul întâiu de școală, modelagiul are o importanță deosebită ca treaptă pregătitoare la învățarea scrisului, pentru că degetele copilului

devin prin modelagiu mai îndemnatice decât prin semn și scris.

La sfârșitul cursului s'au ținut și două lecții practice. În clasa a III-a primară s'a modelat un tren. Micii muncitori au fost împărțiți în grupuri. Unii modelau roate, alții șini și tampoane, alții vagoane etc. La sfârșit s'a format trenul. În anul al cincilea de școală s'a făcut o repetiție a geo- grafiei mai ales fizică a Bulgariei pe baza relie- ului modelat de mai înainte.

Felul, cum se face propaganda pentru lucrul manual între colegii noștri sași ni se pare foarte potrivit. Până când vor izbuti școalele noastre normale să ne dea numai învățători bine pregătiți în materia aceasta de învățământ, ar fi bine ca autoritatea noastră supremă școlară să se îngrijească să avem în fiecare județ 2-3 colegi² bine pregătiți în ramurile lucrului manual și aceștia să țină în fiecare an, și vacanța Paș- telor și a Crăciunului, câte un curs de 2-3 zile, în cari să se ocupe numai de câte o singură ramură. Învățătorii unui județ, fiind în număr prea mare, ar putea fi împărțiți în grupuri.

² În rândul întâiu profesorii de lucru manual dela școalele normale.

Gestiunea revistei „Învățătorul“ pe anul 1922/23.

Raportul

Administratorul revistei despre gestiunea financiară a revistei dela 1 Septembrie 1922—20 Iulie 1923.

Onorată adunare generală!

Patru ani se împlinesc de când organul a ociașunii noastre revista „Învățătorul“ s'a plă- mădit cu atât entuziasm și cu atâtea scopuri mă- rețe și ideale. Astăzi, după patru ani, dela în- făptuirea acelor vise moștenite dela strămoși, revista noastră deși luptă cu mari greutăți, totuși duce steagul izbândeii înainte, servindu-ne de tribună liberă, de pe care putem spune durerile și năcazurile de cari luptăm, drepturile ce ni se cuvin și interesele ce nu ni se respectă.

Cu toată greutatea enormă ce o aruncă pe umerii noștri noile condiții de tipar, cari s'au întreit și împătrit, precum și nepăsarea unor colegi, cari nu și dau seamă de eforturile ce le facem, pentru a ne creia organizații, cari să ne adă- postească la vremuri grele pe noi și copiii noștri; cu toate aceste greutăți, revista trebuie să trăiască. Aceasta o cere însăși existența noastră, de-a ne ținea într'o continuă legătură sufletească, toți aceia cari brăzdăm ogorul plin de buruieni al satelor — legătură, care face din noi un corp și un suflet, căci în această unire stă forța cu care putem să dăm lupta cu succes.

Până când, acei o mână de colegi idealisți, cari au curajul să pășească în public, susținând

necontenit, cu vorba și cu condeiul, toate ches- tiunile noastre, susținând lupta grea și obositoare și până când acea oaste credincioasă, compusă din acei învățători, cari li înlănim regulat la toate mișcările noastre, dând sprijinul și încrederea — până când acești slujitori credincioși ai cauzelor învățătoresști vor exista — și revista va exista.

Avem speranță că și acea grupă pasivă, care e obișnuită a primi totul de-a gata, fără a-se mișca și manifesta — oda a va rupe cu firul vieții izolate în pustnicia satelor și se vor grupa sub mândrul steag al oastei luptătoare. Atunci mare și curată va fi bucuria tuturor, că s'a găsit drumul, care duce la suflete înălțătoare și inimi bune și cinștile.

Și acum, trecând peste aceste constatări gene- rale, pentru o mai bună orientare a On. adunării, voi trece la partea specială, unde voi arăta ges- tiunea revistei în anul 1922/23 la intrate și eșite, făcând la urmă un bilanț general, dela data 1 Septembrie 1922—20 Iulie 1923.

I. Intrate.

1. Saldul trecut	---	---	---	---	Lei	706-85
2. Subvenție dela stat	---	---	---	---	"	15.000-—
3. Abonamente	---	---	---	---	"	81.933-—

Totalul intratelor Lei 97.639-85

II. Eșite.

1. Pentru tipărirea rev. ... Lei 63 780—
2. Redactorului salar pe 10 luni „ 20.000—
3. Administratorului pe 10 luni „ 10.000—
3. Adrese, cartare, expediție „ 3.365—

Totalul cheltuelilor Lei 97.145—

Prin urmare scăzând spesele, în sumă de 97.145— Lei, din totalul venitelor de 97.639.85 Lei, rămâne la 20 Iulie 1923 un sald de cassă în sumă de 494.85 Lei. Pe lângă cheltueli de mai sus avem datorie în sumă de 36.670— Lei ramașă din trecut, acărei acoperire ar fi restanțele de abonamente în sumă de 120.645 Lei pentru acăror încasare s'au făcut pașii de lipsă.

Restanțele sunt următoarele:

Conspectul

restanțelor la revista „Învățătorul“ până la data 15 Iulie 1923.

Nrul curent	Județul	Nrul abonajiilor	Restanță pe anii			Restanța totală	Observații
			1921	1922	1923		
			Lei	Lei	1/2 an		
1	A'ba de jos	164	1575	3088	4530	9195	
2	Arad	43	160	350	1250	1760	
3	B'hor	24	60	125	770	955	
4	Bistrița Năsăud	121	1730	2125	5490	9365	
5	Brașov	27	375	800	850	2025	
6	Carăș-Severin	292	2132	6125	10050	18307	
7	Ciuc	25	—	300	1050	1350	
8	Cojocna	150	225	325	1250	1800	
9	Făgăraș	172	—	—	—	—	
10	Hunedoara	108	1200	2550	3135	6885	
11	Maramureș	4	25	50	125	200	
12	Murăș-Turda	113	—	—	500	500	
13	Odorhei	6	—	—	250	250	
14	Sălaj	207	150	1625	8500	10675	
15	Satu mare	174	2125	5350	6600	14075	
16	Sibiu	230	550	1400	10200	12150	
17	Soľnoc-Dobăca	241	50	250	10325	10625	
18	Târnavă mare	118	1325	2675	3800	7600	
19	Târnavă mică	82	—	—	200	200	
20	Timiș Torontal	47	245	930	1450	2625	
21	Treșcaune	58	90	100	2750	2940	
22	Turda-Arieș	103	925	1950	3350	6225	
23	Gratiute	33	—	—	—	—	
24	Diverse	13	250	350	400	1000	
25	Schimb	46	—	—	—	—	
Total		2601	13192	30468	76985	120645	

Aceste date ilustrează pe deplin interesul și desinteresul colegilor din sus numitele județe, fără a mai aminti persoane precum și greutățile cu cari are de luptat revistă.

Revista se scoate în 3000 expl. și expediază în 2601 expl. Față de anul trecut Nrul abonajiilor a crescut cu 782. Tipărirea unui număr simplu costă 7850 lei iar dublu 10350 lei față de anul trecut 2500 și 4300 lei. Din acestea motive Comitetul de redacție a fost necesitat ca cu 1 Ian. a. a. c. să dubleze prețul abonamentului, dar trebuie să se știe că nici cu prețul acesta nu putem ținea pas cu scumpirea

hârtiei și tiparului. Onorată adunare generală! După acest raport detaliat, făcut asupra gestiunii revistei „Învățătorul“ despre timpul dela 1 Sept. 1922 până la 20 Iulie 1923, rog onorata adunare generală, să binevoiască a lua la cunoștință acest raport și a-mi da pe acest an de gestiune 1922/23 descărea convenită.

Emanuil Eremie,
adm. rev. „Învățătorul“

Raportul

despre activitatea Asociației generale a învățătorilor din Transilvania în anul 1922/23.

Onorat Congres,

Suntem în al cincilea an de existență al Asociației noastre. Făurită din gândul și sentimentul de a strânge cât mai mult la oaltă șirurile răslețe ale învățătorimei, aceasta „Asociație“ astăzi cu drept cuvânt să întreabă și vrea să desvăluie în fața tuturor, că oare în ce zace și trebuie să zacă minunea puterii sale de a es asocia? Și aceasta pentru faptul, că nici o branșă — profesiune — nu este atât de împrăștiată și nu trăiește în medii sociale, geografice și economice relative atât de diverse ca și învățătorimea. Cu toată această stare specială de fapt însă în decursul alor cinci ani, în urmărirea scopurilor impuse din necesitățile vieții școlare, învățătorimea noastră a știut să se arate ca o falungă așa de bine încheată în cât a izbutit aproape în toate nizuințele sale. A izbutit așa, cum rar, sau de loc nu putem întâlni în mersul altor bresle.

Astfel, stând lucrurile în al V-lea congres și în al cincilea an de viață de asociere în cadre atât de largi cum noi învățătorii de dincoace de Carpați nu mai avusem nici odată, trebuie să ne dăm seamă de puterile din cari s'a înfiripat și prin cari v'a dăinui încontinuu cohesiunea necesară în rândurile noastre. Aceste puteri, după natura lor — după cauzele fiziologice și psihice din cari emanează, unele aparțin sentimentelor, altele altei ordine de idei, iar unele se manifestă deadreptul în tendințe. În afară de toate aceste considerațiuni, legătura strânsă dintre elementele tagmei noastre se sprijinește și pe acele principii și rosturi generale ce le are școala în lume — în mijlocul societății — și în serviciul cărora se simte în primul rând pus fiecare învățător.

Va să zică comunitatea de idei și scopuri, aduce cu sine comunitatea de interese, Și pentru ca acțiunea întreprinsă întru atingere scopurilor, să fie mai garantată de succesul ei, urmează asocierea indivizilor cu aceleași păreri și nizuințe.

Iată dar analogia de păreri, principii și rosturi școlare, aceleași interese, nizuinți și dorinți au adunat în iarna anului 1919 în orașul Sibiu, învățătorimea și pe toți reprezentanții învățătorilor de pe plaiurile pământului strămo-

șesc proaspăt desrobot și atunci ei ne-au dat nouă „Asociația“.

Mijloacele prin cari aceasta „Asociație se întărește și prosperează iarăși sunt diverse. Simțul solidarității, urmărirea principiului „prin noi înșine“ și munca *desinteresată prodigioasă* cu care unul fiecare trebuie să-și îndeplinească misiunea ce o angajat-o le putem socoti ca mijloacele de frunte întru mărirea și ridicarea cultului Asociației noastre.

În congresele trecute, ca introducere la rapoartele ce comitetul central le-a prezentat, am avut ocaziunea să dezvoltăm mai pe larg și se vorbim despre importanța simțului solidarității și despre nizuința de a face totul prin noi înșine. De dată aceea am arătat roadele frumoase, la cari putem să ajungem în scurt timp prin solidaritatea și spontaneitatea în acțiune și gândire. De data aceasta, în introducerea raportului nostru vom consacra câteva minute, făcând o scurtă analiză asupra *muncii dascălești* și a mării puteri generatoare ce zace în această muncă, întru a ridica prestigiul tagmei și a-o pune la punctul de apreciere ce-l merită.

În teza noastră pornim dela considerațiuni de ordin general și ne punem întrebarea; ce se înțelege prin munca dascălească?

Munca dascălească este o mare și variată activitate a unui individ în toate direcțiile, pentru propășirea semenilor din jurul său. De la început, această muncă se prezintă ca o tendință subiectivă cu scopuri altruiste. A fi totdeauna la locul tău un exemplu de caracter, statornicie, cinste, a te ridica mai pre sus de micimile vieții zilnice, pentru a ridica cu tine pe cei din jurul tău, a ținți vecinic către un ideal de bine, frumos și util, a aduce în cea mai desăvârșită concordanță vorba cu fapta, este a munci dascălește. Și când toate acestea însușiri, vrednice a se numi virtuți, au un ecou puternic și direcționează în acest senz viața mulțimii, atunci zicem, că munca dascălească e fecundă. Și fecunditatea în bine, a muncii dascălești, este cel mai prețios rod, ce-l putem culege pe urma unei lucrări.

Munca dascălească în mijlocul societății este de a revoluționa în bine modul de gândire și lucrare a indivizilor. Acest mod de gândire și lucrare, trebuie să fie de așa natură, încât adevărata armonie și bunăstare, să fie pe deplin asigurate.

Prin munca dascălească, generația de mâine, va fi mai bună ca cea de astăzi. Prin munca dascălească viitorul neamurilor și al popoarelor se asigură pe sute și mii de ani.

Cu un cuvânt, munca învățătorului este de o netăgăduită valoare.

Văzând că în ce consistă această muncă și văzând că ea nu e altceva decât cea putere, ce e conștient chemată a lucra pentru perfecționarea vieții omenești, pentru a face pe indivizi a se ști afla mai bine și a întrebuița mai bine

spre fericirea lor mijloacele ce le oferă mediul în care trăiesc, în cele ce urmează vom arăta, cât de importantă și necesară e munca învățătorului în sinul neamului nostru.

Am zis că munca dascălească e chemată a da directive și a contribui cu toate mijloacele ce-i stau la îndemână pentru a merge cu pași cât mai repezi către un ideal. Neamul nostru își are idealul său bine precizat, anume: deveni element de ordine și civilizație aci la porțile Orientului European, și'n acest senz toate virtuțile și calitățile lui tradiționale trebuiesc dezvoltate la maximum de grad posibil.

Savantul profesor Mehedinți, cu ocazia congresului învățătoresc din București ținut la 14 Iulie a. c. a declarat că nici odată în decursul istoriei, situația neamului nostru n'a fost mai extraordinar de grea ca și în prezent și că în generația de astăzi are puțină nădejde. Pentru ca lucrurile să se îndrepte, pentruca să putem privi cu fruntea ridicată viitorul în față, un singur mijloc avem prin care putem acționa și acest mijloc este școala. Dela felul cum în prezent i și va pricepe învățătorul îndeplinirea misiunii sale, atârnă, că în momentul hotărîtor ce ne așteaptă, să putem ști cu siguranță, că unde și care este forța României și astfel să stăm cu toată încrederea împotriva uraganelor ori cât de mari ar fi ele.

Acest adevăr, spus de un mare savant și om de școală, trebuie să ne impresioneze și miște adânc. Dacă munca dezvoltată de învățător în școala din trecut, a contribuit atât de mult ca la un moment dat să putem realiza visul nostru de veacuri *unitatea națională*, munca, pe care învățătorimea are să o îndeplinească în școala de astăzi nu poate să fie mai pre jos și ea trebuie să creeze cea unitate sufletească de gândire și simțire în toți fiii unui popor, ca astfel în fața uriașei forțe ce iasă din aceasta unitate să se prăbușească toată întriga, răutatea și invidia ce ni-o poartă dușmanii noștri.

În generația de astăzi trebuie infiltrată încredere și simț de misiunea mare ce o are. Și de data aceasta mai mult ca ori și când, de munca învățătorescă, trebuie să fie străbutut stratul poporului nostru, până în cele mai mici măruntaie ale sale.

Marele reforme sociale, ce în urma războiului au bătut la poarta vieții, cerând punerea lor în practică, numai așa vor putea dăinui și fericii societatea, dacă școala prin cuvântul păcii și a echității în vederea idealului unic, va ști să ștergă orice divergențe de vederi dintre elementele heterogene situate în societate.

În ordinea de idei aci amintită, muncii dascălești îi revine în primul rând a conlucra la stabilirea acelu nou echilibru social, pe care ni-l dau noile circumstanțe și stări de viață.

Nu e locul aci, a ne ocupa de metodele și treptele prin cari trece munca dascălului, până să și ajungă scopul, ci în analiza făcută

am arătat numai cât de variată trebuie să fie această muncă, pentru a putea cuprinde totul. Această muncă, trebuie să fie sarea pământului, fără de care toate se vor strica. În concluziune: muncă dascălească trebuie să fie forța generatoare a lumii pe care o trăim, o forță, care să desbrace viața de patimile și viciile ce le posedă actualmente, și curată și renăscută, să o facă vrednică de menirea ei.

Data fiind necesitatea muncii dascălești, e încontestabilă importanța ei. Și dacă e importantă munca dascălească, atunci important trebuie să fie și dascălul. Dar, pentruca această importanță să atragă după sine și aprecierea cuvenită, munca dascălească mai sus schitață, numai atunci înseamnă ceva, dacă este într'adevăr efectuită de cel ce s'a pus în serviciul ei. Iată dar că aprecierea și prestigiul de care trebuie să se bucure tagma noastră: *nu atârână dela mărimea misiunii ce o are, ci dea felul cum își joacă rolul misiunii sale. Prin urmare, misiunea trebuie să ni-o îndeplinim cu constiențiositate.* Și aceasta este rostul Asociației noastre, în al căruia al V-lea congres ne-am întrunit; să cercăm și să punem în fața dascălimei și a opiniei publice, munca colectivă, rapoartele unui an a membrilor Asociației și din rezultatele la cari s'a ajuns, să scoatem o nouă împintinare și înțărmar, pentru acțiunea noastră viitoare. Deviza să ne fie: dascălul român, numai în măsura în care ridică poporul, se poate ridica și pe sine însuși. Poporul ridicat la o stare de lumină, cultură și bună stare corespunzătoare, va ridica și pe învățătorul său, și-i va face posibilă aprecierea reală și bine meritată.

Iată dar că dela munca învățătorului depinde totul, dela felul cum fiecare element din tagma noastră i-și va face datoria în locul unde se află, se realizează cu o zi mai iute sau mai târziu, împlinirea tuturor doleanțelor învățătoarești. Noi de atâta putem fi considerați și apreciați după cât muncim.

La nici o altă profesiune din lume, soarta și apărarea sa nu este așa de mult legată de munca întrebuintată întru ridicarea poporului, ca și a învățătorului. Deci, pentruca învățătoarea să-și ajungă scopurile sale, trebuie să se închine muncii și să se impună prin muncă.

În cele următoare vom raporta întru cât în cadrele „Asociației” noastre, în cursul unui an s'a ținut cont de principiul muncii. Și anume ce s'a muncit?

Fiind vorba de „Asociație” pe lângă rezultatele în genere la cari s'a ajuns prin munca colectivă a tuturor membrilor, noi suntem datorii a trece în revistă în fața D-Voastre și activitatea dezvoltată de diferitele organe și subdiviziuni ale Asociației.

În primul rând voiu aminti activitatea *biuroului central*.

Onorat Congres! Despre biuroul central am vorbit mai pe larg cu ocazia congreselor trecute.

Acum credem că e de prisos a repeta cele spuse atunci. În rezumat doar numai atâta ar mai fi necesar a aminti, că acest organ al Asociației, este partea executivă a ei. Biuroul central trebuie să simetizeze toate frământările, aspirațiile și dorințele de mai bine ale tagmei. Biuroul central și-a dat toată silința și a răspuns tuturor informațiilor pe cari le-au cerut membrii Asociației. Mai departe ascultând și ținând cont de toate plângerile învățătorilor, a intervenit la cei în drept în numele asociației, pentru a se îndrepta lucrurile. A apărât și clarificat, cu graiul și în scris (pe cale ziaristică) — ori ce chestiune privitoare la școală și învățător. A rezolvit toate agendelele și actele intrate la biuroul Asociației. A dat îndrumări prin circulare, cu referire la organizarea și dezvoltarea activității în secții și subsecții. S'a intervenit pentru realizarea tuturor dezideratelor aduse și formulate de adunările secțiilor și a congresului din anul trecut.

Chestiunea statificării și plățirea diferenței de salar a învățătorilor statificați, în cele din urmă după cum știm cu toții, sunt fapte împlinite.

Biuroul central în decursul anului a mai intervenit la Minister în chestia subvenționării Căminelor învățătoarești și a reglementării chestiunii pensiilor. Subvențiile cerute ni s'au dat, iar cealaltă problemă va fi soluționată în mod satisfăcător, în toamna ce vine.

I. Comitetul Central.

Comitetul central, ca organ de conducere al Asociației noastre, de asemenea a fost analizat cu deamănuntul în rapoartele congreselor trecute. De astă dată, vom arăta numai lucrurile de peste un an al acestui organ.

S'a întrunit de câte ori a cerut lipsa. Debaterile și hotărârile luate cu ocazia întrunirilor, reies din procesele-verbale dresate cu atare ocaziuni. Peste tot, în decursul anului, Comitetul central al Asociației a ținut șase ședințe. În aceste ședințe au fost debătute chestiunile la ordinea zilei referitoare la învățători, Căminul fetelor de învățătoare și Revista „Învățătorului”. S'au citit rapoartele sosite de la secții, despre activitatea și mersul lor și s'au formulat răspunsurile cuvenite.

În ședința din 7 Iunie a. c. s'a hotărât ținerea congresului în orașul Arad și s'a stabilit programul de travail.

II. Consiliul General

În decursul anului nu s'a simțit nici o necesitate pentrucă Consiliului general să fie convocat în mod extraordinar. Acest organ al Asociației se va întruni numai în preziua congresului, și va discuta asupra rapoartelor pre cum și asupra tuturor punctelor din ordinea de zi, cari vor sa fie aduse în fața congresului spre discuție și hotărâre.

IV. Activitatea Secțiilor județene.

Înainte de a analiza pe rând activitatea desfășurată de fiecare secție în parte, în general

vorbind, trebuie să o spunem pătrunși de o bucurie deosebită, că în anul acesta s'a lucrat și mai mult și mai sistematic ca în anul trecut. Rapoartele sosite în decursul anului, toate arată avântul, cu care membrii secțiilor știu să-și facă datoria: în școală și'n afară de școală, învățătorii noștri, din toate secțiile, în Dumineci și sărbători străbat în grupuri sat de sat, ținând conferințe și reprezentații populare, cu subiecte conform necesităților locale, apoi lecțiuni practice cu elevii, urmate de discuțiuni didactice și metodice. Acest fapt, îl remarcăm în mod deosebit. În feliul acesta, în viața Asociației noastre s'a deschis era preconizată de scopul fixat în statutele ei. Și am ajuns și la realizarea acelei dorinți, ca învățătorimea să se impună, prin munca sa înainte de toate, principiu sulevat la începutul acestui raport. Deee bunul Dumnezeu, ca munca începută în modul acesta să prospereze an de an, în scurt timp atingând acele culmi, pe cari de prezent le visăm numai. Atunci, se va pătrunde odată toată lumea, în mod sincer, de adevărul, că banii cei mai bine întrebuințați sunt aceia, cari se dau pentru educația masselor.

După aceste vom arăta pe scurt activitatea îndeplinită de fiecare secție în parte.

1) Secția județiană Arad: președinte d-l N. Cristea. Din raportul anual constatăm, cu cea mai mare satisfacție, că Secția Arad e pe deplin organizată și aceasta organizare, are ca urmare o activitate impunătoare în toate direcțiile vieții școlare. Dar lăsăm să vorbească cifrele fără comentariu. „In cât privește activitatea culturală extrașcolară, de învățătorii secției, s'au ținut peste trei sute prelegeri populare luate din diferite domenii, 250 serbări școlare cu producțiuni, declamațiuni și jocuri naționale. Rezultatele materiale au fost destinate pentru construcțiile școlare și prevederea școlaelor cu materialul didactic necesar.

Prin munca și hărnicia membrilor din această secție, s'a pus bază și s'au editat și două reviste „Școala primară“ și „Năzuința“, unde mai punem încă numărul lecțiilor model cari s'au ținut cu ocazia întrunirilor învățătoresți!? Tot în anul acesta s'a pus bază în Secția Arad unui „Fond Cultural“, ce poartă numele harnicului revizor din acest județ *Iosif Moldovan*.

Pentru toată această activitate prodigioasă dezvoltată de membrii unei secții învățătoresți, centrul Asociației îi exprimă deosebita sa mulțumire și satisfacție.

2) Secția județiană Alba-Inferioară: Președinte Leon Maior. A dezvoltat o activitate destul de frumoasă, ținând conferințe populare și lecții-practice cu ocazia întrunirii cercurilor culturale. Raport mai detaliat de numărul prelegerilor și conferințelor nu am primit.

3) Secția Brașov: Președinte Romul Christolavan. Secția și-a ținut adunările ordinare regulate. Activitatea dezvoltată în subsecții este pe

cât se poate de îmbucurătoare și arată solida organizație a colegiilor din acest județ. În acest județ s'a pus bază și unui fond în scopul ridicării unui Cămin pentru fiii de învățători.

4) Secția Bihor: Președinte: Nicolae Flru. După cum se vede din raportul ce l'am primit, această secție și-a reorganizat conducerea. Despre vre-o activitate deosebită însă până în prezent la centru nu a sosit nici un raport. Se pare însă, că totuși și în marele județ Bihor, se începe o pornire frumoasă.

5) Secția Bistrița Năsăud; Președinte: Gheorghe Todoran. Aceasta organizație se prezintă bine din toate punctele de vedere. Lucrările și conferințele populare, în toate subdiviziunile acestei secții, s'au succedat cu o regularitate matematică. Cotizațiile membrilor s'au încasat cu punctualitate. Din tot ceea ce se face în această secție se vede că membrii au un deosebit interes față de secția lor, iar conducerea e pe cât se poate de bună și activă.

6) Secția Cojocna; Președinte: Ioan Pescariu. Aceasta secție în cursul unui an a fost reorganizată cu totul. De-o nouă vlagă și putere de viață a început să fie străbătută. Marea majoritate a subsecțiilor a început o frumoasă activitate extrascolară, ținând zeci de conferințe pentru popor, prelegeri practice cu școlarii și conferințe didactice. Începutul făcut, ne face să nutrim cele mai frumoase speranțe cu privire la viitor. Ce e drept, președintele acestei secții pentru a pune secția în picioare, n'a băgat în seamă nici o oboseală și s'a prezentat în tot locul, unde a fost vorba de a organiza și a da directive.

7) Secția Caraș-Severin; Președintele: Gh. Lipovan. Feliul cum a fost condusă aceasta secție, activitatea ce a dezvoltat ne îndreptătesc să-o socotim printre secțiile de model. În frământarea pentru aspirațiile dascălești, această secție a fost printre cele dintâi. Activitatea culturală dezvoltată în mijlocul poporului de membrii secției, se impune dela sine. Are și o revistă.

8) Secția Făgăraș; Președinte: Octavian Pop. Precum în anii trecuți așa și în prezent, o muncă zeloasă se desfășoară în această secție. Subsecțiile bine organizate țin o mulțime de conferințe didactice, conferințe pentru popor și sărbători școlare. Raportul sosit dela conducători glăsuște despre un deosebit spirit de solidaritate și interes la muncă, ce unește pe învățătorii din această secție.

9) Secția Hunedoara; Președinte: Porfiriu Nicoară. Din programul de activitate interpretat de această secție, se vede că în anul trecut s'a săvârșit o frumoasă operă culturală de învățătorii județului Hunedoara.

10) Secția Mureș-Turda; Președinte: Ioan Batea. În această secție, s'a muncit satisfăcător, dar se recomandă să aibă mai intensă legătură cu centrul Asociației, pentru a se putea informa

la vreme și reciproc despre tot ceea ce se petrece.

11) Secția Maramureș; Președinte; Ștefan Bota. Această, secție, a deseoltat o muncă temeinică pe subsecții. S'a ținut adunările anuale regulat. A întreținut cea mai bună legătură cu centrul. Prin o mulțime de conferințe popoarele a contribuit la ridicarea nivelului moral și cultural al poporului.

12) Secția Sălaj; Președinte: Emil Pocola. Ceeace s'a lucrat în aceasta secție, ne umple de mândrie și aduce o deosebită cinste întru ridicarea prestigiului întregii noastre Asociații. O mulțime de conferințe, populare, reprezentații pentru popor, declamații teme practice și critica acelora, ilustrează activitatea învățătorimii din județul Sălaj.

13) Secția Sătmar; Președinte: Ion Delean. Secția e împărțită în subsecții. De activitatea îndeplinită puțin ni s'a raportat.

14) Secția Solnoc-Dăbâca; Președinte: Ioan Roman. Activitate rodnică culturală se desvoaltă pe teritoriul acestei secții. Conferințele și lecțiile practice de model, ținute de subsecții, au fost numeroase și audiate cu mare interes de către public. Legătura cu centru a fost continuă.

15) Secția Sibiu; Președinte: Ion Bratu. E una dintre acele secții, cari se prezintă în plină activitate din toate punctele de vedere. În subsecții se lucrează cu cea mai mare precizie. O mulțime de prelegeri populare și lecțiuni practice s'au ținut în decursul anului. Comitetul central al secției, în ședințele sale a luat și dus la îndeplinire multe hotărâri din acest județ.

16) Secția Timiș-Torontal; Președinte: Patrichie Râmneanțu. Raport detaliat de activitatea săvârșită de secție în decursul anului, până la compunerea acestui raport nu am primit. Astfel nu suntem în situație a ști, că până la ce stadiu a ajuns activitatea desfășurată în anul trecut.

17) Secția Turda-Arieș; Președinte: Teodor Ofel. În subsecții s'a lucrat cu sirguintă. Aceasta secție, asemenea e printre acele, cari a arătat totdeauna un interes deosebit față de toate frământările și nizuințele învățătoresți.

18) Secția Târnava-mare; Președinte: Alexandru Stoicoviciu. Secția e organizată în subsecții. O activitate oarecare trebuie să fi dezvoltat. Mai deadreape nu știm nimic, pentrucă nu ni s'a raportat.

19) Secția Târnava-mică; Președinte: Mihail Tătar. După cât suntem informați a dezvoltat o activitate modestă dar temeinică.

20) Secțiile Odorheiu, Trei-scaune și Ciuc; însă și până în prezent sunt mai mult la începutul organizării lor. Majoritatea membrilor sunt învățători minoritari, cari cearcă și-și dau silința, a se încadra în Asociația noastră.

Onorat Congres! Din cele premerse, se poate vedea, că Asociația noastră și în decursul acestui an a făcut un frumos drum înainte. Azi avem de-a face cu o organizație vie, trainică,

căreia-i surid în viitor cele mai frumoase perspective. Și prin ce e puternică și vie această Asociație? Prin munca ordonată și bine sistematizată ce o desvoaltă secțiile și în special subdiviziunile acestora, în ogorul culturii neamului. În anii trecuți spuneam, că organizația, care nu muncește este moartă și că în cazul nostru moartea este sinonimă cu disprețul și degradarea tagmei noastre. Astăzi însă, ne prezentăm în forma celor mai frumoase șanse de ridicare a prestigiului și însemnătății noastre. Și prin ce s'a făcut aceasta minune? Prin *muncă* domnilor, și iarăși prin *muncă*!! Tagna noastră numai prin muncă i-și poate afirma și impune ale sale drepturi. De aici *importanța muncii* pentru învățătorime.

De organul Asociației revista „*Invățătorul*“, starea „*Căminului fetelor de învățători*“ din Cluj și de *averea Asociației* socotim de prisos a ne ocupa în acest raport, deoarece în conformitate cu punctele din ordinea de zi a congresului cu aceste chestiuni se vor ocupa raporturi speciali.

Onorat Congres!

Atâta am socotit noi să vă raportăm, despre ceea ce a făcut și a fost Asociația noastră în cursul anului, de care ne ocupăm. Din cele premerse ați văzut, că s'a lucrat mult și frumos. Dar noi simțim cât de mult a mai rămas încă să se lucre, pentrucă odată să putem exclama, că avem nădejde fermă și sigură și în *generația de astăzi*.

În vederea scopurilor, cari ne-au mai rămas să le realizem, noi promitem să lucrăm fără ezitare, pentru a le ajunge. Dacă viața este o luptă, datori suntem să o purtăm aceasta luptă pentru drepturile și datorințele noastre cu cinstea și omenia, ce credem că ne-a caracterizat și până acum. Mei pre sus de toate, să apară din toate acțiunile noastre, că suntem conștii de ceea ce voim și că prin totul și prin toate avem în vedere ridicarea școalei și a învățătorului la treapta ce îi se cuvine.

În acest gând, Onorat Congres și fraților Colegi, Vă rugăm să luați la cunoștință acest raport.

Cluj, la 1 August 1923.

Traian Șuteu, **Gavril Almașianu,**
președintele Asociației. secr. gen. al Asociației.

T. Florian, profesor. *Lucru manual* Broșura I. *Indoituri de hârtie, manual auxiliar pentru corpul didactic.* Edit.: Librăria „Banca Invățătorilor S. A.“ Cluj, 1923. Prețul 15 lei. *Lucrarea aceasta se completează cu a d-lui Biciulescu. Desenului și lucrului manual educativ trebuie să-i dăm în școala primară locul ce i se cuvine. Cărțile acestea ne ușurează munca și pe cei puțin convinși, dacă putem presupure acest lucru, îi câștiga dela primele pagini.*

Oficiale.

Al V-lea congres învățătoresc la Arad

— Se va ține în zilele de 5, 6 și 7 August —

Comitetul central al „Asociației învățătorilor din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș”, și comitetul central al „Fondului Gheorghe Lazăr”, convoacă al IV-lea congres ordinar al Asociației și a III-a adunare generală a Fondului pe zilele 5, 6 și 7 August a. c. în Arad, sala Palatului cultural, cu următoarea ordine de zi:

I. Ședința Asociației în 5 Aug.

1. Participarea în corpore la biserica catedrală. 5. Conducet etnografic, organizat de secția județeană Arad, în fața Primăriei. În caz de timp nefavorabil, conducet etnografic nu se va ține. 3. Deschiderea congresului. 4. Alegerea comisiei verificatoare și alor 2 notari. 5. Raportul comitetului central. 6. Raportul casierului. 7. Raportul redacției revistei „Invățătorul”. 8. Raportul administrației revistei. 9. Alegerea comisiunilor cenzurătoare. 10. Comitetele școlare, construcții de școli. 11. Masă comună oficială.

II. Ședința F. Gh. Lazăr, 5 August

1. La ora 4 d. a. deschiderea adunării. 2. Raportul casierului. 3. Raportul directorului adm. al Casei Invățătorilor și gest. 1922—23. 4. Alegerea alor 2 comisii verificatoare. 5. Conferință despre Gh. Lazăr. 6. Seara la ora 9 va avea loc un concert aranjat de secția județeană a inv. cu concursul dl. prof. At. Lipovan, în sala mare dela crucea Albă cu următorul program: 1. G. Musicescu: Cine se va sui în muntele Domnului, cvartet. 2. I. Costescu: Latina gintă e regină. 3. D. Toni învățător, Galați: Amintiri din Dobrogea. 4. Operă cântată de dșoara D. Lepa prof. și cântăreață de operă. 5. I. Costescu: Doina, cvartet. 6. T. Popoviciu: Cântec de leagăn. 7. A Cotruș: Cetire din propriile poezii. 8. I. Vidu: Peste deal. 9. Arie naționale, cântate de prof. Dora Lepa. 10. Domide: Înșiră-te mărăgărite, cvartet cu soli. 11. I. Vidu: Pui de lei.

După concert urmează dans.

Prețul de intrare: Locul I.: 30 lei de persoana, locul II.: 20 lei, locul III.: 15 lei, iar locul de stat: 10 lei. Suprasolvirile se primesc cu mulțumită. Venitul este destinat pentru „Casa Invățătorilor”.

III. Ședința II-a a Asociației în 6 August

12. Pensionarea corpului didactic primar. 13. Limba română în școlile minoritare și în secțiile minoritare de la școlile primare ale Statului. 14. Salarizarea. Pragmatica și salarizarea corpului didactic, cu considerațiuni speciale la corpul didactic primar.

IV. Ședința a III-a a Asociației, 6 August

15. Raport asupra căminului fetelor de învățători din Cluj. Modificarea statutelor și alegerea directorului. 16. Raportul comisiunilor. 17. Eventuale propuneri.

V. Ședința II-a a F. Gh. Lazăr, în 7 August.

7. Rapoartele comisiei verificatoare. 8. Fuzionarea „Fondului Gheorghe Lazăr” cu „Casa de credit și economii a Corpului didactic”. 9. Eventuale propuneri. 10. Vizitarea instituțiilor culturale și industrie din Arad.

*

Ședința consiliului general, se va ține în preziua congresului. Propunerile vor fi înaintate în scris comitetului central, cu 8 zile, înainte de congres.

Congresiștii vor beneficia la o reducere de 75 la sută pe C. F. R. — Fiecare congresist își va plăti la plecare jumătate bilet care va fi valabil și pentru reîntoarcere. Biletele vor fi vizate în gara Arad. Incvartirarea se va face la Casa învățătorilor și alte institute din Arad, de către secția județeană. Sosirea și primirea comitetului central în gara Arad, Sâmbătă 4 August a. c. ora 4 d. a.

“FONDUL GHEORGHE LAZĂR”

No. 20—1923.

Concurs,

pentru primirea studenților universitari și ai altor școli superioare în Căminul „Casa Invățătorilor” din Cluj, pe anul școlar 1923—24.

Comitetul „Fondului Gheorghe Lazăr”, în baza §-lui 25 din Statute, publică prin aceasta concurs, pentru ocuparea a 175 locuri în Căminul „Casa învățătorilor” din Cluj, pentru anul școlar 1923—24,

Unele din aceste locuri sunt gratuite, altele cu jumătate plata iar altele cu solve.

Doritorii de a obține unul din aceste locuri, își vor înainta petiții, însoțite de următoarele acte:

1. Extrasul de naștere.
2. Certificatul de bacalaureat, eventual indexul de student în original sau copie autentificată judecătorește, ori certificat de studii dela facultatea respectivă.
3. Certificat de bună purtare.
4. Extrasul de pe foaia de dare a părinților, dela Administrația financiară ori Perceptorat.
5. Certificat medical, eliberat de un medic legist.

6. Certificat din partea primăriei prin care se constată averea mobilată, numărul membrilor familiei, iar orfanii vor alătura extrasul de moarte al tatălui și o copie după carnetul de pensie.

7. Chitanța dela Casierul general al F. Gh. Lazăr, că tatăl său este la curent cu cotizația de membru.

Tinerii primiți în Cămin vor beneficia de locuință, masă (dejun, amiază, cină) luminat, încălzit și serviciu.

Taxele de întreținere se vor stabili la timp, de către Consiliul de administrație. Aceste taxe se vor plăti totdeauna înainte.

Studentii primiți în Cămin, sunt obligați a-și face studiile în mod-serios, a-și trece examenele și cerceta oarele de cursuri regulat și a se conforma întru toate Regulamentului intern al Căminului. Orice abatere atrage după sine excluderea din cămin. Studenții bursieri primiți în Cămin, nu vor putea ocupa funcții.

La intrare în Cămin fiecare student.

1. Va dovedi înscrierea la cursuri;
2. Va plăti a) o taxă de 100 Lei, pentru uzaj și bibliotecă, care sumă nu se restituie, b) o cauție de 50 Lei, pentru chei, etc. care sumă se restituie la sfârșitul anului școlar, contra obiectelor primite.

3. Va aduce cu sine rufăria necesară. Hainele de pat se dau dela institut.

Petițiile timbrate, însoțite de toate actele cerute, se vor primi până în ziua de 20 August 1923. pe adresa: „Comitetul Fondului Gheorghe Lazar Cluj, Casa Învățătorilor.“

Orice petiție sosită după aceasta dată, ori lipsită de unul sau mai multe acte cerute, nu se va lua în considerare, ci se va retrimita imediat petiționarului fără nici o rezolvire.

Cu aceasta ocaziune atragem din nou atențiunea tuturor învățătorilor, că nici un fiu de învățător nu poate fi primit, dacă tatăl său nu este membru activ al Fondului Gh. Lazar.

Cluj, la 10 Iulie 1923.

Dr. Gheorghe Viit, președinte. Andrei Pora, secretar.

No. 1189—923.

rev. școl.

Ordin circular

către direcțiunile școlilor și sfaturile școlare din județul Cojocna.

Inspectoratul regional al învățământului Cluj, prin ordinul No. 2777—903 constată slaba pregătire a elevilor din școlile primare Ardelene. Aceasta provine parte din cauza programei analitice din vigoare care prevede prea sumară materie, pentru cele 4 clase primare inferioare rămânând partea precumpămitoare a materiei pentru cele 3 clase superioare, — parte din vina unora dintre învățătorii noștri slab pregătiți, ori cari lipsesc dela datorie.

În consecință ministerul instracțiunii suprimă dreptul elevilor Ardeleni de a se înscrie la secțiile normale având numai 4 clase primare și etatea sub 12 ani.

Pe viitor deci vor fi primiți numai cu 6 clase primare și la etatea de 12 ani. Elevii proveniți din alte categorii de școli, pentru a fi primiți în clasă mai superioară, vor face un examen

foarte rigoros din toate obiectele. Abatere nu se va admite, de cât în cazuri excepționale și cu permisiunea ministerială.

Vă rog comunicați celor interesați.

Cluj, la 30 Maiu 1923.

Dr. G. Viit, revizor școlar.

Concurs

Eforia Căminului fetelor de învățători din Cluj, publică prin aceasta concurs pentru primirea alor 70 fete, cari cercetează una din școlile secundare de fete din Cluj, — pentru anul școlar 1923—24.

Petentele vor înainta petiții, însoțite de următoarele acte:

1. Extractul de naștere.
2. Certificat de studii.
3. Chitanță dela cassierul secției județiene a Asociației învățătorilor, că tatăl fetei, a achitat taxa de membru al Asoc.

Elevele vor primi în Cămin, întreaga întreținere.

Taxa de întreținere se stabilește la 3500 Lei anual pentru fetele de învățător, și 4500 Lei anual pentru fetele a căror părinți nu sunt învățători. Aceste taxe se vor plăti în 3 rate egale la 1 Septembrie; 1 Decembrie 1923 și 1 Martie 1924.

La intrarea în cămin, fiecare elevă va mai plăti o taxă de 50 Lei pentru uzaj și bibliotecă și va aduce cu sine:

6 cămăși de zi, 2 de noapte, 4 p. pantaloanași, 2 ștergare, 2 servete, 2 părechi ghețe bune, 6 părechi ciorapi, 6 batiște, 2 năfrâmi de cap, 1 palton de iarnă, saltea de pae, 1 plapomă, 2 cearciafuri de plapomă, 1 perină, 2 fețe de perină. Ciarciafurile de pat se dau dela cămin. Va mai aduce 2 piepteni, perie de haine și ghețe precum și alte efecte necesare. Pe toate rufe și haine să se coasă cu arniciu roșu numele elevei.

Petițiile se primesc până la 20 Aug. a. c. și se vor adresa: *Direcțiunea Căminului fetelor de învățători, Cluj, Str General Grigorescu No. 2.* Cluj, la 24 Iulie 1923. Direcțiunea.

Fénelon: Educația fetelor, trad. de C. Sudețeanu, profesor. (Bibl. ped. No. 21, a Casei Școlilor) Prețul 10 lei. Educatorii, învățătorii și părinții pot câștiga mult, citind această carte.

I. Nisipeanu: Școala activă. Cartea I. Filosofia școlii active, 1922. Prețul 10 lei. — Cartea a doua *Didactica*, 1923. Cartea a treia *Metodica școlii active*. Au apărut în Tipog. D. Apreotesei, în Râmnicul-Vâlci cele 2 cărți din această extrem de interesantă lucrare. D-I Nisipeanu fiind cunoscut de toată lumea dascălească ca inițiatorul și îndrumătorul mișcării pentru înjgheizarea școlii noi, e de prisos să mai stărui asupra însemnătății acestor scrieri.

„Banca Invățătorilor“ soc. an. Cluj.

Convocare.

Domnii acționari ai „Băncii Invățătorilor“ soc. an. Cluj, să convoacă la

a XII-a adunare generală ordinară

(II-a adunare după transformare)

care se va ține în Arad la 7 August a. c. orele 3½ p. m. în sala mare a „Palatului Cultural“.

În cazul, că nu vor fi reprezentate voturile cerute de § ul 15 din Statute, prin aceasta se convoacă o nouă adunare generală pe 9 Septembrie a. c. orele 4 p. m. în localul societății din Cluj, Piața Stefan cel Mare No. 5. cu aceeași Ordine de zi, când în baza §-ului 15 din Statute se vor aduce hotărâri valide fără considerare la numărul acționarilor și a voturilor prezente.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
 2. Raportul Direcțiunii și al Comitetului de supraveghiere.
 3. Sătorirea Bilanțului și votarea absolutivului Direcțiunii și Comitetului de supraveghiere.
 4. Distribuirea profitului curat.
 5. Raport despre subscrierea și vărsarea capitalului de lei 1.000.000 — din emisia făcută; sătorirea lui și dispoziții referitoare la înregistrare.
 6. Modificarea §§-lor 2, 3, 14, 15, 39 și 40, din Statutele actuale ale societății.
 7. Alegerea alor 7 membrii în Consiliul de administrație al societății, în locul D-lor: N. Petreș, Porf. Nicoară, Oct. Popp, Iosif Stoica, Leonte Canjea, Gheorghe Sabău și Petru Coroiu sorșiți conform §-ului 21 din Statute.
 8. Stabilirea marcelor de prezență pentru membrii Direcțiunii și Comitetului de supraveghiere pe anul 1923—24.
 9. Inchiderea adunării
- Cluj, la 1 Iulie 1923.

Direcțiunea.

Raportul

Direcțiunii, „Băncii Invățătorilor“ soc. an. Cluj, către Adunarea generală ordinară din 7 August 1923.

Onorată adunare generală!

A trecut chiar un an, dela întrunirea noastră în adunarea generală a acționarilor și când venim să Vă facem un nou Raport despre munca noastră din acest timp, nu putem să nu aticipăm, că în acest an trecut, Direcțiunea a muncit mult și cu frumoase rezultate — spre a consolida cât mai mult și bine „Banca Invățătorilor“.

Dar trecând pe rând în revistă chestiunile, a căror soluționare a preocupat Direcțiunea, le vom aminti mai mult în linii generale.

Grija de căpetenia a Direcțiunii în anul trecut, ca și în prima jumătate a anului 1922, a fost semnarea și vărsarea de către învățători a primului milion, din Capitalul social de 5 milioane. În scopul de mai sus, Direcțiunea s'a folosit de toate mijloacele, cari i-se ofereau de împrejurări, spre a putea realiza acel milion, scop, care l-a și ajuns, deși cu foarte mari greutăți, conziderând sărăcia proverbială a dascălimii, precum și greutățile de-a putea avea contact direct cu grosul ei, fiind așa de resfirată, iar adunarea capitalului social, era o chestiune de viață, căci fără un capital propriu al societății, care să fie cât de cât corespunzător, nu se poate lucra și nici capitalurile streine nu-ți dau încrederea lor.

Din cauza, că scumpetea vieții a progresat mult din anul trecut și învățătorii neprimind nici lefurile regulat, mulți dintre cei cari la adunarea generală trecută figurau ca acționari — au fost nevoiți a sista plata ratelor la acțiunile ce semnaseră, fapt, care a atras după sine — conform §-ului 5 din Statute — și pierderea sumelor ce vărsaseră până atunci. În situația aceasta sunt 297 foști acționeri, iar sumele vărsate de dânsii în contul acțiilor semnate, conform §-ului 5 din Statute, s'au trecut la fondul de rezervă, iar dânsii au fost șterși dintre acționarii societății. Golurile lăsate de acești foști acționari, au trebuit umplute din nou, cece Direcțiunea a și îndeplinit, așa că acum societatea are acționari cu 4000 buc. acții de câte 250 Lei, cece face tocmai un milion Lei, complect vărsați. Despre acest fapt, On. adunare generală, va binevoi să se convingă și a decide înregistrarea la Tribunalul competent a acestei sume în loc de 15.000 Lei, cât este înregistrat de prezent, ca capital social al societății.

A doua chestiune vitală, care adeseori făcea preocuparea debaterilor Direcțiunii, a fost căștigarea unui local potrivit pentru biourile băncii și a unui local, necesar Librăriei.

Aceste două localuri — considerând lipsa mare a acestora — au cauzat multe griji, discuții, alergături și sume de bani, până ce în fine Direcțiunea a reușit a achiziționa localurile necesare, unul pentru 5 ani iar altul pentru 3 ani, instalând destul de conveniabil atât biourile cât și Librăria.

O altă grije, care agita aproape toate ședințele Direcțiunii din jumătatea primă a anului de gestiune trecut, a fost angajarea funcționarilor necesari societății. Toate lucrările societății și considerând numărul mare al acționarilor, erau berechet — au fost executate gratuit de Secretarul Direcțiunii Dl Iacob Boieriu, dela începutul lor până la 11 Septembrie 1922, făcând și pe casierul, ajutat și fiind la partea contabilă de un contabil, care lucra seara câte 1—2 oare. Și în felul acesta, nu mai puteau dăinui lucrurile, căci

având fiecare dintre cei amintiți serviciile lor, nu mai puteau fi la curent, iar lucrările societății, se înmulțeau zilnic.

Așa, Direcțiunea a angajat în Septembrie trecut pe Dl învățător Aurel Sasu, ca cassier iar în ședința din 28 Decembrie a ales ca director executiv al societății pe Dl Ioan Ch. Căprariu, care și-a și ocupat serviciul cu 1 Februarie 1923.

Aici ținem să amintim, că îndată după ocuparea serviciului de noul Director executiv, Direcțiunea împreună cu dânsul au procedat la ordonarea și aducerea la curent a lucrărilor societății, cari întârziaseră din lipsa personalului. În scurtul timp, de când Dl I. Ch. Căprariu este în serviciul societății, a dat dovezi eclatante de pricepere și multă stăruință în promovarea intereselor societății și așa, Direcțiunea numai felicită se poate de nimerita alegere ce-a făcut, la postul cel mai greu și mai cu răspundere.

Onorată adunare generală! După aranjarea afacerilor societății și aducerea lor la curent, grija de căpetenie ne era dezvoltarea acelor afaceri, dezvoltare, care în câteva luni a progresat așa de frumos, încât am început a simți lipsa unei instituții financiare, care să ne mai ajute cu unele capitale, pe lângă capitalul și depunerile noastre. Era cazul acum, ca Direcțiunea să reelizeze unele legături cu vre-o bancă mai puternică! Și mergea așa de greu, fiind societatea noastră așa zicând începătoare, iar piața financiară suferea și suferă și acum, de-o acută criză financiară. Dar, mulțumită sprijinului neprecupețit, ce ce ni l-a dat prietenul dascălimei, Dl profesor Dr Octavian Prie, precum și altor împrejurări favorabilele nouă „Banca Agrară“ soc. an. privilegiată — Cluj, ne-a ajutat cu credite — pentru care fapt le aducem și pe această cale mulțumirile noastre, sperând, că legăturile deja începute, le vom cultiva și dezvolta și pe venitor, spre mulțumirea ambelor părți.

Domnilor Acționari! Știți prea bine, că Statutele noastre prevăd — pe lângă alte afaceri — și editarea de cărți didactice și literare și aprinduni-se spre editarea de către Dl profesor Tr. Florian lucrarea sa. Lucrul manual și cunoscând noi cetilitatea și necesitatea acestui învățământ în școlile noastre, precum și complecta lipsă a astorfel de manuale scrise românește, Direcțiunea a ajuns la un acord cu Dl Florian și a și început editarea manualului respectiv, fiind deja în vânzare prima broșură. Sperăm, că prin acest început, deși modest, totuși am făcut un bun serviciu învățătorimei și școlii românești de pretutindeni.

Pe lângă începutul editurii de cărți, Direcțiunea n'a scăpat din vedere nici chestiunea Librăriei, a cărei ființă a fost tot timpul în preocupările Direcțiunii. Am cugetat, am plănuit, am tratat cu unul, cu altul, până ce în fine, având local potrivit, i-am dat și ființă cu propriile noastre mijloace așa, că în ziua de 1 August

1923 vom începe cu ajutorul Cerului și desfacearea cărților și materialelor depozitate.

Avem credința, că și prin această nouă creație a Băncii Învățătorilor, tot școlile și Colegilor noștri vom aduce servicii, urmând ca și dânsii să ne dea tot sprijinul posibil, spre consolidarea și dezvoltarea noii instituții, care este a noastră a tuturor.

Domnilor acționari! Pătruși fiind de convingerea, că roadele binefăcătoare ale activității societății noastre, numai atunci le pot culege frații Colegi, când le vom așura contactul cu ea — fiind centrala greu și târziu accesibilă celor dela preferii — în urma propunerilor Direcțiunii, Consiliul de administrație în ședința din 14 Aprilie 1923, a decis înființarea de filiale în mai multe centre. Cu bucurie putem raporta, că și în direcția aceasta ne-am făcut datoria, începând executarea deciziei luate. Și anume: în cursul lunii Iunie a. c. — pe lângă expoziția noastră din Mărgău, care funcționează în un mod foarte mulțumitor — cu ajutorul și jertfa câtorva Colegi de pe valea Șermașului, am deschis o Filială a noastră în comuna Șermașul-mare, care promite a-și înfrige bine rădăcinile în acel pământ românesc și a se dezvolta cât mai frumos.

Inceputul, odată făcut, vom merge cu stăruință tot înainte, până ce vom reuși a umbrii cu timpul, majoritatea acționarilor noștri. În scopul acesta, o puternică mână de ajutor ne-ar putea întinde acei dintre Colegi, cari în trecut au înființat și conduce, chiar și azi, *mici institute financiare*, fie ca societăți pe acții, fie ca tovarășii de credit independente. Dacă toate acestea, ar fusiona cu societatea noastră, numai profita ar putea pe urma unei astfel de hotăriri, fără a risca sau pierde ceva. Să nădăjduim, că unii dintre cei cari vor auzi chemarea noastră, vor și urma drumul indicat de noi, servind ca pilde vii și bine grăitoare și pentru alții. Și atunci, acționând solidar cu puteri mai mari și multiple, în direcții bine determinate, și frumoasele scopuri cari le urmărim, vor fi cu mai multă ușurință și în întregime realizate.

Onorată adunare generală! Cum ați putut vedea din cele cari au premers, în scurtul timp de un an — dar pe dreptul vorbind o jumătate de an, — căci în prima jumătate a anului trecut de gestiune, Centrala a trebuit să se mărginească aproape numai la plasarea acțiunilor și încassarea capitalului social — lipindu-ne localul, și funcționarii necesari, afaceri n'a prea făcut — totuși am răușit a da o bună și solidă încheiere societății, cu promițătoare perspective pentru venitor, rămânând, ca în anul în care suntem, să perfectuăm mai bine înjghebările de până acum.

Trecând mai departe, și folosindu-ne de cifre concrete, să facem o scurtă espunere a rezultatelor obținute, comparându-le cu cele ale bilanțului din anul 1922.

Incepem cu Activele, cari erau:

	La 30 Iunie 1922	La 30 Iunie 1923
Numărare în cassa	Lei 127.025·10	Lei 153.175·14
Cambii escontate	„ 90.389·50	„ 509.515·—
Efecte	„ 8.750·—	„ 12.100·—
Mărfuri	„ 60.000·—	„ 550·—
Librăria	„ —	„ 166.404·85
Edituri	„ —	„ 15.503·50
Efectete Fond. de rezerv.	„ —	„ 15.500·—
Efectele Fond. de pensii	„ —	„ 2.000·—
Conturi curente cu acoperire	„ —	„ 477.623·45
Lemne	„ —	„ 89.700·—
Diverse conturi debitoare	„ —	„ 232.370·—
Mobilier	„ 9.493·23	„ 54.000·—

Față de aceste active erau următoarele Passive:

Capital social	Lei 107.060·—	Lei 1.000.000·—
Fondul de rezervă	„ —	„ 15.510·—
Fondul de pensii	„ —	„ 2.314·06
Depuneri spre fructif.	„ 145.001·17	„ 541.879·11
Reescont	„ —	„ 98.000·—
Depozite de cassa	„ —	„ 8.770·50
Acții „Zorile“	„ 19.716·—	„ 10.818·5
Dividende neridicate	„ 641·50	„ 2.810·45
Diverși creditorii	„ 7.282·12	„ 13.003·30
Interese anticipate	„ 1.112·—	„ 8.997·10
Profit curat	„ 23.452·50	„ 26.639·42

Cum se vede din aceste cifre comparative, „Banca Invățătorilor“ în cursul anului trecut a făcut progrese foarte îmbucurătoare, cari promit a fi din ce în ce tot mai frumoase pe venitor.

Făcând însă o ochire mai scrupuloasă asupra cifrelor prezentate mai sus, ori cine poate vedea cu ușurință dezvoltarea și consolidarea de care dă dovadă societatea noastră.

Este just, că Profitul net de Lei 26.639·42, se pare cam mic, față de suma Activelor, cari le prezintă Bilanțul. Motivul, este a se căuta în faptul, că în prima jumătate a anului trecut de gestiune, era încassată numai o parte mică a capitalului social și în lipsa localului și funcționarilor, Centrala din Cluj a dezvoltat o prea mică activitate comercială. Apoi cu câștigarea localurilor necesare biourilor și Librăriei, aranjarea, curățirea lor, precum și nevoile de aprovizionare cu registrele necesare și alte multe, ne-au făcut o mulțime de cheltuieli, cărora acum la început a fost nevoie să le facem față. Luând toate acestea în considerare, atunci, nici nu apare prea mic profitul arătat, considerând și aceea, că Bilanțul este dintre cele mai solide, ceea ce se poate vedea din faptul, că Interesele restante și Interesele de reescont anticipate n'au fost trecute între Active, a căror sume ar fi mărit profitul cu bună dreptate.

Onorată Adunare generală! Cumpănind bine cele de mai sus, puteți vedea, că Direcțiunea în

anul de gestiune trecut și-a făcut din plin datoria.

Ca Inchiere-Vă rugăm Domnilor acționari: 1. După ce ați ascultat și Raportul Comitetului de supraveghiere, să binevoiți a aproba și fixa Bilanțul și Contul Profit și Pierdere în forma și cifrele prezentate de Direcțiune și Comitetul de supraveghiere;

2. A dispune repartizarea Profitului net de Lei 26.639·42 conform propunerii ce face Direcțiunea;

3. A da descărcare pentru gestiunea anului trecut, atât Direcțiunii cât și Comitetului de supraveghiere;

4. Sortiți fiind, conform Statutelor: Dnii N. Petreș, Porfiriu Nicoară, Octavian Popp, Iosif Stoica, Leonte Canjea, Gheorghe Sabău și Petru Coroiu foști membrii în Consiliul de administrație al societății, să binevoiți a alege alți 7 membri în locul lor;

5. Să binevoiți a modifica §§-ii 2, 3, 14, 15, 39 și 40 din Statute, conform propunerilor Direcțiunii, având în vedere motivele, cari vi-le expunem verbal:

6. Să binevoiți a fixa marcele de prezentă pentru membrii Direcțiunii, Consiliului de administrație și Comitetului de supraveghiere, pentru anul de gestiune 1923—24.

7. În fine, a lua acest Raport la cunoștință cu aprobare.

Cluj, la 30 Iunie 1923.

Andrei Pora
Prezidentul Direcțiunii.

Iacob Boieriu
Secretarul Direcțiunii.

Raportul

Comitetului de supraveghiere a „Băncii Invățătorilor“ societate anonimă Cluj, despre gestiunea anului 1923—24, către Adunarea generală din 7 August 1923.

Onorată Adunare generală!

Comitetul de supraveghiere întrunindu-se în cursul anului trecut de gestiune de mai multe ori a controlat cassa, valorile și registrele societății pe cari le a aflat totdeauna în ordine. Mai pe urmă a examinat Conturile Bilanț și Profit și Pierdere, aflându-le esacte, solide și în consonanță cu registrele societății.

Diracțiunea a ținut mai multe ședințe, în cari a dat bune îndrumări și soluții tuturor chestiunilor din viața societății, în interesul aceleia.

Vă rugăm în fine, a accepta toate propunerile Direcțiunii și a da descărcare pentru gestiunea anului trecut, atât Direcțiunii cât și Comitetului de supraveghiere.

Cluj, la 20 Iulie 1923.

GAVRIL ALMĂȘIANU
prezidentul Comitetului
de supraveghiere.

Active

CONTUL BILANȚ pe timpul din 1 Iulie 1922—30 Iunie 1923

Pasive

	Lei		bani			Lei		bani			Lei		bani	
Numerar în Cass:			153175	14	Capitalul social	1000000	—							
Escont			509515	—	Fondul de rezervă	15510	—							
Efecte			12100	—	Fondul de penzie	2314	06							
Librăria			1664'4	85	Depuneri spre fructi ficare									
Edituri			15503	50	Depuneri în Ct. Cr. ⁵³⁴⁸⁶⁸⁻¹¹ 7011—	541879	11							
Efectele Fond. de rez.			15500	—	Reescont	98000	—							
Efectele Fond. de penz.			2000	—	Depozite de casă	8770	50							
Conturi curente cu aco- perire			477623	45	Acții Zorile	10818	—							
Lemne			89700	—	Dividende neridicate	2810	45							
Diverse cont. debitoare			232370	—	Diverse conturi credi- toare	13003	30							
Mobilier			54000	—	Interese anticipate	8997	10	1702102	52					
Mărfuri			850	—	Profit net			26639	42					
			1728741	94				1729741	94					

Cheltueli

CONTUL PROFIT & PERDERE

Venite

	Lei		bani			Lei		bani			Lei		bani	
Cheltueli generale	65326	72			Profit transpus			270	30					
Interese la depuneri	22701	72			Spese de emisiune			29812	—					
Interese la depuneri în Cont Curent	133	70			Interese			67531	66					
Reescont	3416	—			Provizțiuni			70907	61					
Contribuțiuni. Dare după inter. depun. și circul	6863	30			Venit dela mărfuri			10674	37					
Salare	40570	—			Venit dela cereale			20733	10					
Adaus de scumpete	7800	—												
Chirie	20644	50												
Cheltueli de înființare	3000	—												
Porto	2390	45												
Amortizări	443	23	173289	62										
Profit net			26639	42										
			199929	04								199929	04	

Cluj, la 30 Iunie 1923.

Pentru contabilitate:

Ioan Ch. Căprariu
Director executiv.

Membrii direcțiunii:

(ss) Andrei Pora (ss) Anton Domide (ss) Traian Șuteu (ss) Dr. Gh. Vilt (ss) Gh. Stelea (ss) Iacob Boieriu
prezident. v. prezident v. prezident.
(ss) Petru Bura (ss) Leon Maior (ss) Ioachim Pop (ss) M. Hurducaciu (ss) Dim. Hancu (ss) Ilarie Beianu
(ss) Ioan Mango

Verificat și aflat în ordine și în consonanță cu registrele societății.

Comitetul de supraveghiere:

(ss) G. Almășianu (ss) Ioan Pescariu (ss) August. Șandru (ss) Ioan Georgescu (ss) Vasile Bucur
prezident. expert contabil.

Propunerea Direcțiunii

referitoare la repartizarea Profitului net de
Lei 26.639.42.

6% Interese capitalului social Lei 17.676.50

Iar restul de Lei 8.962.09:

25% Fondului de rezervă al societății „ 2.240.—

10% „ „ pensii „ 896.94

3% Tantiemă Directorului executiv „ 269.—

12% „ funcționarilor „ 1.075.—

50% Subvenții cf. Statutelor cari
se vor repartiza:

1. Casei Invățătorilor din Cluj	Lei	500.—
2. „ „ „ Arad	„	500.—
3. „ „ „ Timișoara	„	500.—
4. „ „ „ Satu-Măr	„	500.—
5. Căminului fetelor de inv. Cluj	„	500.—
6. Asociației inv. din Transilvania	„	500.—
7. Revistei „Invățătorul“ Cluj	„	500.—
8. La dispoziția Direcțiunii	„	981.98
Total	Lei	26.639.42

Ministerul instrucțiunii va publica în curând locurile vacante de bursieri și solvenți la școlile normale din țară.

CONDIȚIUNI DE ADMITERE

Candidații vor înainta cererile lor școlilor respective înainte de 25 August. Examenele încep în Septembrie.

Se cere candidaților la burse ori solve să aibă 13 ani împliniți. Dispense de vârstă până la 6 luni se acordă de către direcția școlii, iar peste șase luni de minister.

La cererea de înscriere se vor anexa următoarele acte:

1. Certificat de absolvirea cursului primar.
2. Extract după actul de naștere.
3. Certificat sau buletin de vaccinare.
4. Act de paupertate pentru candidații la burse.
5. Certificat constataror de numărul copiilor minori ai părinților.
6. Certificat de bună purtare eliberat de școla unde elevul a absolvit cursul primar.
7. Orfanii voé anexa certificatul de deces al părinților.
8. Certificatul de naționalitate.

LOCURILE VACANTE

1. La Orfelinatele din București.

Azilul Elena Doamna: 10 locuri în clasa I primară, destinate elevelor orfane de ambii părinți,

Orfelinatul Principesa Maria (București): 9 burse.

2. La școlile normale de conducătoare.

Chișinău: 90 burse (cl. I 33, cl. II 1 cl. V 35, cl. BI 21). Pentru fiecare din cele patru clase sunt vacante și câte 15 solve.

Iași: 35 burse și 15 solve pentru cl. I; 21 burse și 15 solve pentru cl. V.

București: cl. I 40 burse, cl. V 20 burse.

3. La școlile normale din teritoriile alipite

Soroca (băeți): 35 burse și 15 solve pentru fiecare clasă dela I-a până la a VI-a.

Oradea-Mare (băeți): cl. I 30 burse și 30 de semi burse; cl. IV 2 semi-burse: cl. V 4 burse 5 semiburse; cl. VI 4 burse, 3 semiburse.

Orhei (băeți): cl. I 20 burse, 30 solve; cl. II 2 burse, 3 solve; cl. III 3 burse, 5 solve; cl. IV 3 burse 23 solve.

Cernăuți (băeți) nu are internat.

Arad (fete): cl. I 15 burse, 11 semiburse și 10 solve.

Timișoara (băeți): cl. II 8 semiburse, 5 solve; cl. III 29 semiburse, 15 solve; cl. IV 12 semiburse, 5 solve; cl. V 1 bursă, 13 semiburse și 6 solve; cl. VI 1 bursă, 13 semiburse și 5 solve, cl. VII 8 burse, 15 semiburse și 11 solve; cl. VIII 9 burse, 15 semiburse și 10 solve.

Hotin (băeți): cl. I 30 burse; cl. II 10 externi și cl. III 5 externi.

Târgu-Mureș (băeți): pentru toate clasele (I-VI) câte 35 burse și 15 solve.

Deva (băeți) Burse : 30 cl. I, 44 cl. II, 36 cl. III, 18 cl. IV, 23 cl. V, 21 cl. VI, 7 cl. VII și 6 cl. VIII.

Semiburse : 15 cl. I, 6 cl. II, 11 cl. III, 4 cl. IV, 8 cl. V, 4 VI, 2 cl. VII, și 3 cl. VIII.

Solve: 5 cl. I, 6 cl. II, 4 cl. III, 4 cl. IV, 5 cl. V, 2 cl. VI, 7 cl. VII și 1 cl. VIII.

Chișinău (băeți): cl. I 21 burse și 21 solve, cl. II 6 burse, cl. IV 13 solve, cl. V 2 burse și 15 solve.

Satu-Mare (băeți): cl. I 35 burse, 10 semiburse și 10 solve; cl. III 4 burse 6 semiburse și 12 solve; cl. IV 12 solve; cl. V 21 solve și cl. VI 6 burse și 19 solve.

Oradea-Mare (fete): cl. I 34 burse, și 15 solve; cl. II 1 bursă și 5 solve; cl. III 2 solve; cl. IV 2 burse și 3 solve; cl. V 7 burse și 10 solve; cl. VI 17 solve.

Bălți (băeți): cl. I 30 burse, 20 solve; cl. II 8 solve; cl. III 5 solve; cl. IV 5 burse și 10 solve.

Zalău (băeți): cl. I 15 burse și 15 semiburse; cl. II 4 burse și 8 semiburse; cl. III 4 burse și 12 semiburse; cl. IV 11 burse și 11 semiburse; cl. V 8 burse și 12 semiburse; cl. VI 5 burse, 13 semiburse.

Sighetul Marmăției. Burse: cl. I 25, cl. II 5, cl. III 6, cl. IV 5, cl. V 5, cl. VI 7. Solve: 15 cl. I 9, cl. II 10, cl. III 5, cl. IV 8, cl. V 9, cl. VI.

Lugoș (fete) Burse; cl. I 10, cl. II 2, cl. III 2, cl. IV 2, cl. V. 2, cl. VI 2. Semiburse: 10 cl. I. Solve: 1 cl. II.

Într'un număr viitor vom publica alte locuri declarate vacante de școlile respective.

ABONAMENTUL ANUAL 100 Lei
UN NUMĂR 5 Lei

APARE LA 1 ȘI 15 A FIECĂREI LUNI, CU EXCEPȚIA
LUNILOR DE VACANȚĂ, SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

REDACTOR:
ANDREI PORA

ADMINISTRATOR:
EM. EREMIE

Comitetul de redacție :

Andrieu Pora
Traian Șuteu
Iacob Boeriu

Anton Domide
Gavril Almășianu
Gavril Bochiș

Pentru Dnii autori :

Incepând cu acest număr, poșta redacției se desființează. Articolele bune vor vedea toate lumina tiparului. Dnii autori sunt rugați în interesul lor de a-și scrie articolele pe o singură pagină și citeț. Manuscrisele scrise cu creionul nu se vor lua în seamă. „Invățătorul“ fiind o revistă didactică și un organ de apărare al intereselor învățătorimei, nu va publica deocamdată literatură pură, poezii, nuvele romane, etc. În schimb se vor primi cu plăcere orice bucăți de folklor: poezii populare, povești, ghicitori, zicale, proverbe, etc. În acest caz, cei cari le trimit vor indica pe lângă numele lor, localitatea de unde au cules bucățile trimise precum și numele celor de la cari le-au auzit, anul și luna.

Tot ce privește redacția: cărți, reviste, ziare, articole, se vor trimite pe adresa redacției la Casa Invățătorilor din Cluj.

Domnii autori de cărți didactice sau literare, cari voesc să-și vadă lucrările recenzate în revistă, își vor trimite lucrările în dublu exemplar: unul pe adresa Redacției, altul pe adresa Administrației.

Manuscrisele nepublicate se vor distruge.